

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล

แถลงการณ์

ห้ามเผยแพร่ก่อนวันที่ 28 กันยายน 2559 03:00 GMT / 10:00 น. เวลาที่กรุงเทพฯ

ประเทศไทย: วัฒนธรรมการทรมานภายใต้ระบอบทหาร

ตามข้อมูลในรายงานของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลที่เผยแพร่ในวันนี้ระบุว่า หลังจากใช้กำลังยึดอำนาจทำการรัฐประหารเมื่อปี 2557 หน่วยงานของกองทัพไทยปล่อยให้วัฒนธรรมการทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้ายอย่างอื่นแผ่ขยายไปทั่วประเทศ โดยเจ้าหน้าที่ทหารและตำรวจใช้การทรมานกับผู้ต้องสงสัยว่าก่อความไม่สงบ ฝ่ายตรงข้ามทางการเมือง และบุคคลที่มีความเปราะบางอย่างมากกลุ่มต่าง ๆ ของสังคม

รายงานเรื่อง **“บังคับให้มันพูดให้ได้ภายในพรุ่งนี้: การทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้ายในประเทศไทย”** (“*Make Him Speak by Tomorrow: Torture and Other Ill-Treatment in Thailand*”) ที่เก็บข้อมูลการทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้าย 74 กรณีซึ่งเป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ทหารและตำรวจ มีทั้งการทุบตี การใช้ถุงพลาสติกมัดให้ขาด อากาศหายใจ การใช้มือหรือใช้เชือกบีบคอหรือผูกคอ การกรอกน้ำอย่างต่อเนื่อง (waterboarding) การช็อตด้วยกระแสไฟฟ้า และการทำให้อับอายในรูปแบบต่าง ๆ

“รัฐบาลไทยอาจอ้างว่าเขาจ้องกับการแก้ปัญหาการทรมาน แต่การปฏิบัติเป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดกว่าคำพูด รัฐบาลทหารของไทยได้ปล่อยให้วัฒนธรรมการทรมานเกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง โดยผู้กระทำผิดไม่ต้องรับผิดชอบ และผู้เสียหายไม่ได้รับความเป็นธรรม” ราเฟนตี จามิน ผู้อำนวยการสำนักงานภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแปซิฟิก แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลกล่าว

กฎอัยการศึกและประกาศคำสั่งต่างๆ ที่ถูกบังคับใช้ในช่วงหลังการทำรัฐประหารได้ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ทหารในการควบคุมตัวบุคคลโดยไม่ให้ติดต่อกับโลกภายนอก โดยพวกเขาถูกควบคุมตัวในสถานที่อย่างไม่เป็นทางการร่วมหนึ่งสัปดาห์ ผู้เสียหายจำนวนมากซึ่งได้ให้ข้อมูลกับแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลว่าในช่วงเวลาการถูกควบคุมตัวดังกล่าวพวกเขาตกเป็นเหยื่อการทรมานหรือการปฏิบัติที่โหดร้าย

เจ้าหน้าที่ตำรวจของไทยเองก็มีการใช้การทรมานและปฏิบัติที่โหดร้ายต่อประชาชนหลากหลายกลุ่มเช่นกัน ทั้งคนเข้าเมือง ผู้ต้องสงสัยว่าเสพยาเสพติด กลุ่มชาติพันธุ์ และกลุ่มบุคคลอื่นๆ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลได้รับข้อมูลว่าการปฏิบัติมิชอบเหล่านี้เพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างมากภายหลังรัฐประหาร

ในบรรยากาศที่คนไม่กล้าวิพากษ์วิจารณ์ทางการอย่างเปิดเผย และนักปกป้องสิทธิมนุษยชนถูกฟ้องคดีหมิ่นประมาททางอาญาเนื่องจากการเปิดโปงข้อมูลการทรมาน เป็นเหตุให้ประชาชนไม่ได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้ายจำนวนมาก รายงานฉบับนี้เผยให้เห็นหลักฐานที่บ่งบอกเรื่องราวอันโหดร้ายของผู้เสียหายและครอบครัว ซึ่งในรายงานฉบับนี้ได้มีการปกปิดข้อมูลบางส่วนของพวกเขาด้วยเหตุผลด้านความปลอดภัย

‘ยิงผมเถอะและส่งศพไปให้ครอบครัวผมด้วย’

ไม่นานหลังรัฐประหาร “ตุล” (นามสมมุติ) ถูกทหารจับกุมและควบคุมตัวในสถานที่ลับเป็นเวลาเจ็ดวัน ในช่วงเวลาดังกล่าว เขาถูกซ้อมด้วยการทุบตีและวิธีอื่นๆ อย่างรุนแรงซ้ำแล้วซ้ำอีก

“พวกเขาเอาถุงพลาสติกมาคลุมหัวจนผมเป็นลมสลบไป จากนั้นก็เอาถังน้ำเย็นมาราดใส่” เขาบอกกับแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล “เขาช็อตไฟฟ้าที่อวัยวะเพศและที่หน้าอกของผม ขาของผมถูกผูกไว้ ส่วนที่หน้าผมมีการเอาเทปขาวมาติดและเอาถุงพลาสติกคลุมหัวไว้”

หลังจาก “วันที่เลวร้ายที่สุด” ตามที่ “ตุล” บอก เขาบอกให้ทหารช่วยจับชีวิตของเขา “ยิงผมเถอะ และส่งศพไปให้กับครอบครัวผมด้วย” เขาร้องขอต่อผู้กระทำการทรมานเขา

ผู้เสียหายจากการทรมานจำนวนมากซึ่งให้ข้อมูลกับแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลบอกว่า พวกเขาถูกทรมานในช่วงเจ็ดวันแรกของการควบคุมตัว ซึ่งเป็นช่วงที่เจ้าหน้าที่ทหารมีอำนาจควบคุมตัวพวกเขาในสถานที่อย่างไม่เป็นทางการ และไม่ให้ติดต่อกับโลกภายนอกหรือมาตรการป้องกันการปฏิบัติที่โหดร้ายใดๆ

“**รุสกี**” ผู้เสียหายจากการทรมานอีกคนหนึ่งต้องเผชิญกับชะตากรรมที่โหดร้ายซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งร่างกายและใจ เขาถูกซ้อมซ้ำแล้วซ้ำอีก ถูกกรอกน้ำอย่างต่อเนื่อง ถูกคลุมศีรษะด้วยถุงขยะ ถูกรัดคอด้วยสายไฟ และถูกขู่ด้วยปืนและระเบิด ทหารยังใช้มือดึงอวัยวะเพศและไม่ปล่อยให้เขาได้นอนหลับ

‘บังคับให้มันพูดให้ได้ภายในพริบตา’

รายงานนี้เผยให้เห็นถึงวัฒนธรรมซึ่งเปิดโอกาสและส่งเสริมให้เกิดการทรมานทั่วโครงสร้างของกองทัพไทย ผู้ให้สัมภาษณ์ในรายงานคนหนึ่งซึ่งเป็นอดีตหัวหน้าหน่วยระดับล่างของกองทัพบอก ทหารที่ได้รับมอบหมายให้สอบปากคำผู้ถูกควบคุมตัวมักจะได้รับแจ้งว่า “บังคับให้มันพูดให้ได้ภายในพริบตา”

“เจ้าหน้าที่จะถูกลงโทษถ้าทำงานแล้วไม่ได้ผล” อดีตหัวหน้าหน่วยในระดับล่างของกองทัพบอกให้ข้อมูลกับแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล “ภายในกองทัพ พวกเขาใช้อำนาจในการควบคุมสั่งการ ไม่ได้ใช้ความคิด คำสั่งของผู้บังคับบัญชาถือเป็นที่สุด...ถ้าคุณทำงานไม่ได้ผล คุณจะถูกลงโทษ”

แรงจูงใจทางกฎหมายที่ก่อให้เกิดการทรมาน

แม้ว่าไทยจะเป็นรัฐภาคีของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานแห่งสหประชาชาติ (UN Convention against Torture) และจำเป็นต้องเคารพข้อบทนี้ แต่ยังไม่มีความหมายในประเทศไทยซึ่งกำหนดโทษอาญาเป็นการเฉพาะให้กับการทรมาน กฎหมายไทยยังอนุญาตให้ผู้พิพากษาใช้ดุลพินิจในการรับพิจารณา “หลักฐาน” ซึ่งได้มาจากการทรมานด้วย และศาลมักไม่สั่งให้มีการสอบสวนแม้จะมีการร้องเรียนว่ามีการทรมาน เช่นเดียวกับพนักงานอัยการซึ่งแทบไม่เคยสอบสวนเรื่องนี้เลย

สถานการณ์เลวร้ายลงไปอีกเนื่องจากการอบกฎหมายที่ประกาศใช้ภายหลังรัฐประหารได้ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ทหารในการควบคุมตัวบุคคลโดยพลการ บังคับให้อยู่ในสถานที่ลับได้ถึงเจ็ดวัน ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ไม่มีใครสามารถเห็นการทรมานที่เกิดขึ้น และไม่มีใครได้ยินเสียงร้องของผู้เสียหายจากการทรมานเด็ดลอดออกมา

พระราชบัญญัติกฎอัยการศึกซึ่งมีการประกาศใช้ในพื้นที่ที่มีความรุนแรงทางภาคใต้อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2549 และประกาศคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) (ซึ่งเป็นชื่อของรัฐบาลทหาร) มีอำนาจเหนือข้อบทที่ช่วยคุ้มครองป้องกันการทรมานตามกฎหมายไทย แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลพบว่ามีการใช้การทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้ายอย่างรุนแรงในกรณีที่ถูกขังเป็นทหารในช่วงเวลาที่มีการควบคุมตัวที่ไม่มีการตรวจสอบซึ่งกระทำได้ตามอำนาจของกฎหมายพิเศษเหล่านี้

“เหยื่อส่วนใหญ่ไม่กล้าพูด แม้พวกเขาจะร้องเรียน แต่ศาลก็มักจะเพิกเฉย ในขณะที่เดียวกันศาลดังกล่าวกลับยอมรับคำสารภาพที่ได้มาจากการบังคับ แม้ว่าในเวลาต่อมาจำเลยจะถอนคำให้การดังกล่าวก็ตาม ผู้กระทำการทรมานไม่ต้องถูกลงโทษเนื่องจากความผิดของพวกเขา ในขณะที่เหยื่อต้องเผชิญกับความอยุติธรรมครั้งแล้วครั้งเล่า” ราเฟเนตี จา มินกล่าว

ไม่นานหลังรัฐประหาร “**เลิศ**” (นามสมมติ) ถูกสอบปากคำเป็นเวลาหลายชั่วโมงในแต่ละวันในช่วงสี่วันที่เขาไม่ได้รับน้ำดื่มเลย ในระหว่างการสอบปากคำจะมีผู้ชายสองหรือสามคนทุบตีเขา มีทั้งที่ใช้กำปั้น ใช้เท้า และใช้ปืนตีเขา

เลิศบอกว่า เจ้าหน้าที่ซ่อมเขาเพื่อบังคับให้เขาสารภาพ ในวันที่สองของการสอบปากคำ ทหารคนหนึ่งบอกว่า “วันนี้ถ้าแกไม่พูด ครอบครัวแกเดือดร้อนแน่ ฉันรู้ว่าครอบครัวแกอยู่ที่ไหน”

แนวทางที่จะทำให้ไทยไปสู่การปลอดจากการทรมาน

รายงานของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลมีข้อเสนอแนะซึ่งเป็นขั้นตอนง่าย ๆ ที่ทางการไทยสามารถปฏิบัติตาม เพื่อแก้ปัญหาข้อบกพร่องทางกฎหมายและในเชิงโครงสร้างซึ่งมีส่วนสนับสนุนให้เกิดการทรมานได้

ทั้งนี้รวมถึงการยุติการควบคุมตัวโดยปราศจากการตรวจสอบ การเอาผิดทางอาญากับการทรมาน การห้ามไม่ให้ศาลรับฟัง “หลักฐาน” ที่ได้มาจากการทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้ายอื่น ๆ การสอบสวนตามข้อมูลในรายงานที่เปิดโปงว่ามีการทรมาน และการนำตัวผู้กระทำผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม การจัดตั้งหน่วยงานกำกับดูแลที่เป็นอิสระเพื่อควบคุมดูแลสถานที่ควบคุมตัวต่าง ๆ และการเยียวยาให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ

“การทรมานไม่เพียงทำให้เหยื่อรู้สึกอับอาย หากยังทำลายศักดิ์ศรีของผู้กระทำการทรมาน โดยทำลายความเป็นมนุษย์ของพวกเขาอีกด้วย มาตรการป้องกันการทรมานไม่เพียงช่วยคุ้มครองผู้ที่ถูกควบคุมตัว หากยังเป็นการคุ้มครองเจ้าหน้าที่ในเครื่องแบบซึ่งเป็นผู้ควบคุมตัวผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ และยังเป็นการคุ้มครองรัฐที่เจ้าหน้าที่เหล่านี้ทำหน้าที่เป็นตัวแทนอีกด้วย” ราเฟนดี จามินกล่าว

ปัจจุบันประเทศไทยอยู่ระหว่างการจัดทำร่างพระราชบัญญัติป้องกันการและปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย ซึ่งอาจเอาผิดทางอาญากับการทรมานและกำหนดมาตรการคุ้มครองป้องกันการทรมานได้

“หากมีการแก้ไขเนื้อหาของร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวให้สอดคล้องกับอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ แห่งสหประชาชาติ และโดยเฉพาะหากมีการประกันให้มีการสอบสวนข้อกล่าวหาว่ามีการทรมานอย่างเป็นอิสระ ย่อมเป็นก้าวอย่างสำคัญที่นำไปสู่การขจัดการปฏิบัติมิชอบที่โหดร้ายเหล่านี้ให้หมดไปจากประเทศไทย” ราเฟนดี จามินกล่าว

สำหรับข้อมูลเพิ่มเติมหรือการติดต่อสัมภาษณ์ โปรดติดต่อ Omar Waraich, ผู้จัดการฝ่ายสื่อ – ภูมิภาคเอเชีย
omar.waraich@amnesty.org / +447552385361